

כתרי תורה

לק"י • פרשת נשא וחדג השבועות ה'תשפ"ב ב'של"ג • גליון ק"ז
הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

כתר מלכות - מאן מלכי רבנו
רבי לוי בר' ישועה חמדי הלוי זלה"ה
מחכמי ק"ק תימן בירושלים - ה' סיון תר"צ
רבי דוד בר' שלום קפרא זלה"ה
מדייני ק"ק תימן בשעריים - ה' סיון תש"א
רבי יחיא בר' אפרים יצחק זלה"ה
רב מושב בטחה - ז' סיון תשס"ג
רבי יעקב בר' שלום מנזלי זלה"ה
מח"ס הקיצו ורנו - ט' סיון תשר"מ
רבי טובים בר' סעדיה שרעבי זלה"ה
רב ביהכ"נ נהר שלום ת"א - ג' סיון תשל"ט
רבי דוד בר' צדוק הלוי זלה"ה
רב מחוז חידאן וקרית עקרון - י"א סיון תשכ"ו
רבי ישעיה בר' שלום משורר זלה"ה
אב"ד פתח תקוה - י' סיון תשנ"ח
רבי יחיא בר' משה יצחק הלוי זלה"ה
ראב"ד צנעא - י"א סיון תרצ"ב
רבי אהרן בר' שלום נהארי זלה"ה
מרבני בית עדאקה - י"א סיון תש"ל

לע"ג מרן הגאון הגדול רבי שמריהו יוסף חיים בן מרן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זלה"ה • ידיד ורע אשר שמחת התורה שבלבו ועל פניו האירה כל סביבותיו, וכה להרביץ תורה ולהעמיד בתי מדרשות לשקדוה הרב רפאל אליהו אליעזר זצ"ל ביבולחס"א הרב צבי בלאט שליט"א • דודי הרב אברהם בר' דוד בדחיו זצ"ל, הרב שמואל בר' משה הלבני זצ"ל, הרב אלעזר עזרי זצ"ל בן יבלחס"א רבי אברהם, הרב זכריה בר' יוסף גהסי זצ"ל, הרב ישראל בר' יהודה זצ"ל, מרת אסתר בר' יחיא גרשו"ע"ה ומרת יהודית בר' יוסף שרעבי ע"ה • ולזכות הרב אברהם בר' שלמה שליט"א, הרב אהרן בר' יוסף שליט"א, הרב רפאל אריה בן יחיא שליט"א, הרב ששון בן מורכי שליט"א ומיכל בר' ישי תחי' לרפ"ו"ש במהרה בתוך שאר חולי ישראל, ולהצלחת והצלחת אחינו בני ישראל, הנתונים בצרה ובשביה באוקראינה ובשאר גלויותיהם, המב"ה יוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ויזכו לאגולה השלימה בקרוב, אבי"ר.

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעילוי נשמת אביו רבי יחיא בר' יצחק עומסי זלה"ה - נלב"ע כ"ו אלול התש"פ

האם צריך בשבת זו להקדים את סעודה שלישית

א[כתב הרמב"ם בהלכות שבת (פ"ל ה"ד) כי מכבוד השבת שימנע אדם מן המנחה ולמעלה מלקבוע סעודה כדי שיכנס לשבת כשהוא מתאוה לאכול. וכתב עוד בהלכות יו"ט (פ"ו הט"ז) שראוי לאדם שלא יסעוד בערבי ימים טובים מן המנחה ולמעלה כערב שבת. ויש לדון כיצד יש להתנהג בערב יו"ט שחל בשבת כבשבת זו, האם גם על סעודה שלישית נאמרה הלכה זו שראוי שלא לאכלה מן המנחה ולמעלה. והנה סעודה שלישית היא חובה ונלמדת מג' פעמים 'היום' שכתבה תורה בפרשת בשלח (ט"ג, כ"ה), ולכן י"א שהיא מן התורה (רשב"א בתשובה ח"א סי' תרי"ד בדעת הרמב"ם, יראים סי' צ"ב, לבוש סי' רמ"ט). ולפ"ז כיון שהדין שלא לסעוד בער"ש ויו"ט ע"מ שיתאוה בלילה הוא מדרבנן, אין דין זה יכול לדחות מצוות ג' סעודות.

ואכן מה שפסק רמ"א (סי' תקכ"ט ס"א) שבערב יו"ט שחל בשבת יאכל רק מעט פת בסעודה שלישית, לשיטתו כתב כן שסעודה שלישית מדרבנן (ומקורו ממהרי"ל בתחילת הלכות יו"ט). ולכן כתבו הפוסקים שבשבת זו יש להקדים ולסעוד סעודה שלישית קודם שעה עשירית [4:10] בערך ולפי הוזה"ק יש להתפלל מנחה מקודם, ואם אוכל אחר שעה עשירית יש לו למעט ולאכול רק מעט פת דהיינו מעט יותר מכביצה שלא יהיה שיעור קביעות סעודה שרגיל בה בחול, אך מ"מ לדידן דנקטינן כהרמב"ם אין צורך להחמיר בזה, רק כעצה טובה ליתן מקום לאורח הבא כלשון מהרי"ץ (שו"ת פת"ח סי' קע"ד). וכן אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א שאין חובה לשנות את הזמנים וכן היה מנהג אבותינו שלא שינו סדריהם בשבתות כאלו, אלא למעט באכילה וכ"ש שלא ימלא כרסו.

האם מותר לומר בשבת שהולך לישון ע"מ שיוכל להיות ניעור בליל שבועות

ב[כתב בספר חסידים (סי' רס"ו והביאו השת"ז בסי' ר"צ סק"ב), שאין לומר בשבת 'אלך ואנוח כדי לעשות מלאכתי במוצ"ש', ואפילו היא מלאכת קודש, כי מראה בזה שנח בשבת בשביל חול אלא יאמר 'אנוח כי שבת היום'. ואף שמתענג הוא בעצם השנה בשבת, מ"מ כשאומר כן, נראה כמכין משבת לחול (חיי אדם שבת כלל ז' א"י) וגם יש בזה זלוזל במה שאין תענוג השנה בשביל שבת וזהו שסיים הספר חסידים שיאמר 'אנוח כי שבת היום' (אליה רבה סי' ר"צ סק"ב, שו"ת מחזה אליהו סי' נ"ז). וי"א (תורת שבת סי' ר"צ סק"ב, אז נדברו סי' מ"ו, אור לציון ח"ג עמ' קצ"ה) שמוותר לומר כן בשביל דבר מצווה, כשם שהותר להחשיך על התחום לדבר מצוה כמבואר בשו"ע (סי' ר"צ ג' ס"ג).

והנה כתב מהרי"ץ בע"ח על תפילת ליל שבת 'אתה קדשת את יום השביעי לשמך' (דף ק"ו ע"ב) הביא מס"ח בזה"ל, 'אל יישן אדם בשבת כדי שיוכל לעסוק במלאכתו בלילה, זהו שאמר 'לשמך' כלומר שנשבות בו לש"ש'. עכ"ל. ומשמע מדבריו שלא רק שאין לומר אלא גם אין להתכוון, וכן משמע בפמ"ג (א"א בתחילת סי' ש"ז). ושאלתי את מרן הגר"י רצאבי שליט"א כיצד יש להתנהג בזה למעשה כשנחים בשבת זו בשביל שיהיו ניעורים במוצ"ש ליל שבועות והאם יש להזהר ג"כ להתכוון לנוח בשביל עונג שבת. והשיב, שדברי מהרי"ץ נסובים רק על עניינים גשמיים שלא יתכוון אדם לישן בשבת לצרכם, אך אם כוונתו לצורך הלימוד בליל שבועות עדיין יש בכך 'לשמך', אך אמירה בפה יש בה זלוזל וכדעת רוב הפוסקים.

מי שנרדם בליל שבועות כשהוא יושב האם נחשב שינת קבע

ג[נשאלתי במי שבכל שנה בליל שבועות אחר אמירת 'תיקון ליל שבועות' בציבור, נאנס ונרדם כשעה כשהוא יושב על הכסא, האם יכול הוא לברך את כל הברכות כמי שישן כל הלילה. תשובה: כידוע מי שישן שינת עראי בלילה הרי הוא כמי שניעור כל הלילה ואינו מברך על נטילת ידיים וברכת המעביר עד גומל חסדים טובים (שע"ה ח"ג סי' צ"ג ס"ג), ויש שאינם מברכים ג"כ אהי נשמה וברכות התורה (משנ"ב סי' מ"ו ס"ק כ"ד וסי' מ"ו ס"ק כ"ח). והישן כשהוא יושב הרי זו שינת עראי (תשובת הרא"ש כלל ד' סי' א') אף אם ישן יותר משיעור שיתין נשמן ובושיעור זמן זה יש מחלוקת גדולה בפוסקים ומהרי"ץ כתב שהוא שיעור הילוך מאה אמה שזה דקה בערך]. ואכן י"א כי מי שקובע את עצמו לישון בישיבה על כסא, הרי זו שינת קבע (שו"ת שבט הקהתי ח"ג סי' ל"ז א"י ז'). ולפ"ז היה מקום לומר כי זה שרגיל בכל שנה להרדם בליל שבועות כשהוא יושב, נחשבת לו שינה זו קבע, אמנם אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א כי מכיוון שמתחילה לא הייתה דעתו לכך אלא שחטפתו שינה, אין זה אלא שינת עראי וכ"ש כאשר ישן לאחר מכן ביום את עיקר שנתו.

כתר של"א"ש

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבתם למשפחותם (ד', כ"ב)

איאתא במדרש הגדול, מה ת"ל גם הם, שאע"פ שנמנו בני קהת תחלה שנאמר נשא את ראש בני קהת מתוך בני לוי (לעיל פסוק ב'), לפי שקדושתו גדולה מכולן מפני שנושאים את הארון. לא עשה בני גרשון טפלה להן בכל דבר, אלא נתן להן אף הם נשיאות ראש כמותן וחלק להם כבוד לכך נאמר גם הם.

וכע"ז במדרש רבה (פ"ו ב'), ושם מבואר דמעלת בני גרשון היא מחמת הבכורה, ומעלת בני קהת היא מפני כבוד תורה.

ויש להתבונן, דלכאורה כתר תורה עדיף על כתר בכורה, שהיא כנגד כולם. אכן ראיתי למוהר"ר יחיא בדיחי זלה"ה שביאר, דגם מעלת הבכורה עיקרה מפני כבוד התורה, שהרי גם התורה קדמה לכל בריאת העולם (עי' פסחים נד, א) וא"כ הבכור שהוא נדמה לה, מעלתו כמותה ע"כ. ובאופן אחר י"ל שהרי התורה קבעה את קדושת ומעלת הבכורה, וגם שחייב אדם לכבד את אחיו הגדול, ונמצא שמכח התורה באה מעלה זו.

ומכל מקום כתב בחן טוב, דהקדימה התורה את בני קהת, מפני שהיו נושאים את הארון שהתורה בתוכו, ונגלה לכל אדם שהם עוסקים בכבוד התורה בפועל. משא"כ בני גרשון שחשיבותן שמצד הבכורה, שייכותה לכבוד התורה הוא בנסתר. נמצינו למדים, כי אף העוסק בלימוד התורה וצפנה בחדרי לבבות, צריך הוא להגדיל מעלתה חוצה, להראות כבודה, ולמשוך את ישראל אליה בחבלי אהבות. ואז יזכה ומאורה של התורה יאירו בגילוי ולא בהסתר, ולא כשמש אשר תכוסה בעבות, אבי"ר. שבת שלום, תזכו לשנים רבות ולמועדים טובים

ברכת כהנים פנים כנגד פנים במשנת רבותינו
דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם (ו', כ"ג)

מקורות דין זה

א] איתא בגמרא (סוטה לה, א) תניא אידך כה תברכו, פנים כנגד פנים. אתה אומר פנים כנגד פנים, או אינו אלא פנים כנגד עורף (רש"י פ"י פנים של כהנים כנגד עורף של ציבור ואינם צריכים להסב פניהם לכהנים). ועי' פורת יוסף שפ"י פניהם של העם כנגד ערפם של הכהנים, לפי שהכהנים עומדים ופניהם מול ארון הקודש דרך כבוד. וכעיי' כתב מהר"ז במדרש רבה פ"א ד' ת"ל אמור להם כאדם האומר לחבירו.

והלכה זו הביאה הרמב"ם (פ"ד מתפילה הי"א) בלשון, כך למדו מפי השמועה ממשנה רבינו ע"ה וכו' כה תברכו פנים כנגד פנים. **וביאר מהר"ח כ"ו זלה"ה בשם טוב**, שבא לומר, דלא תימא דדרשות אלו דרבנן ניהו. אלא דאורייתא הן, מפי השמועה. **ועדיין קשה** מה נתייחד בדרשות אלו יותר משאר דרשות שבתורה, שהוצרך להשמיענו שהם דאורייתא. וצ"ע.

ועל הלימוד מכה תברכו, כתב הלחם משנה דאע"פ שבגמרא דריש לה מ'אמור להם' ולא מכה תברכו. מ"מ 'כה תברכו' הוא ציווי שיעשו את הברכה בצורה הזו המבוארת בהמשך הפסוק. והכי קאמר כה תברכו בצורת 'אמור להם'. וכ"כ מהר"ס עדני זלה"ה בביאורו על הרמב"ם 'כה תברכו פנים כנגד פנים שנאמר אמור להם כאדם שאומר לחבירו'.

ב] ודרשה חדשה מצאתי במדרש שואל ומשיב, כה פנים כנגד פנים שנאמר דבר אל אהרן ונאמר פנים בפנים דבר ה' עמכם (דברים ה', ד'). ונראה דכוונתו להיקש דבר דבר. **ועכ"פ** גם לדבריו י"ל דבעיקר הדרשה מ'כה תברכו', ושם נאמר הציווי לברך כפי הנדרש מן ההיקש שסמוך לו.

מנהג כיסוי הפנים בטלית

ג] והנה כתב הרמב"ם (שם ה"ז) כשיהיו הכהנים מברכין את העם, לא יביטו בעם ולא יסיוו דעתן, אלא יהיו עיניהם כנגד הארץ כעומד בתפילה (בפ"ה ה"ד כתב רבינו, ונתן עינו למטה כאילו הוא מבט לארץ. אבש"ר). ואין אדם רשאי להסתכל בפני הכהנים בשעה שהם מברכין, כדי שלא יסיוו דעתו. **וכתב הכס"מ** דטעם זה שלא יסיוו דעתם מקורו מהירושלמי (מגילה פ"ד ה"ח), ע"ש. והוסף דזה שייך בין לכהנים ובין לעם, שלא יסיוו דעתם. **ולשון רבינו מנוח** (פס"ז ה"ב), שמסויחים דעתם משמיעת הברכות. **ובסידור רס"ג** (דף צ"ה) כתב שיעצום הכהן עיניו. **וביאר בשע"ה** (פ"י כ"י עיני יצחק אות י"ד) דהוא מטעם זה.

ד] ומטעם זה כתב בבית יוסף (פ"י קכ"ח כ"ג) דנוהגים הכהנים בארץ מצרים לשלשל טלית של מצוה על פניהם וידיהם, ומנהג יפה הוא, כדי שלא יוכלו הם להסתכל בעם ולא העם בהם ויבואו לידי היסח דעת.

ומנהג זה ביארו גם הרדב"ז (ח"ד ס"ו) שנשאל למה נהגו הכהנים שבארצות אלו לכסות פניהם וידיהם בשעת ברכת כהנים. והשיב, שלא לתת מכשול לפני העם שאסור להסתכל בפניהם ובידיהם בשעת הברכה לפי שהשכינה שורה על ידיהם וכו' **ובעניי לא זכיתי להבין** מדוע העלה הרדב"ז טעם זה השייך רק במקדש וכמ"ש **תוספות בחגיגה** (פ"ג א"ה כהנים) דבגמ' דרש ר' יהודה ברבי נחמני מתורגמניה דריש לקיש, כל המסתכל בשלשה דברים עיניו כהות, בקשת ובנשיא ובכהנים וכו', בכהנים בזמן שבית המקדש קיים, בשעה שהיו עומדים על הדוכן ומברכין את ישראל בשם המפורש. **ואף** שרש"י שם פירש כן, י"ל שפירש הטעם שהיה נוהג בזמן הבית, אבל הרדב"ז שכותב טעם זה גם על זמנו, שכבר נחרב ביהמ"ק צ"ע.

ומנהג דומה הביא הרמ"א בדרכי משה, דבארצות האלו נוהגים לכסות פניהם אבל לא ידיהם, כדי שגם הכהנים לא יביטו בידיהם ויסיוו דעתם.

והדבר ברור דמדינא אינם צריכין לכסות לא פניהם ולא ידיהם, שהרי אמרו דדוקא כהן שיש מום בידיו או בפניו או ברגליו לא יעלה לדוכן מפני שהעם מסתכלין בו. וכמ"ש הרמב"ם (שם פס"ז ה"ב). **משמע** דבלא זה לא חיישינן שיסתכלו בפניו וידיו ורגליו, כי מצד היסח הדעת הלא כבר כתב הרמב"ם שיהיו עיניהם בארץ.

הטעמים שלא לכסות הפנים והידיים

ה] ויש לתמוה, אחר שהעלה מרן מנהג זה בבית יוסף וכתב עליו דמנהג יפה הא, מדוע לא העלתו להלכה (ורק הרמ"א העלהו בסעיף כ"ג, אחר שהעלה את מנהג מקומו לכסות הפנים ולגלות הידיים). **וכתב מהר"י בהגהותיו על השו"ע** (נדפסו בקובץ אור ישראל א' עמ' ט"ז) דאפשר שחזר בו וסבייא ליה דאין מנהג זה נכון. **וואינו ענין** למש"כ הפוסקים (עי' א"ר ס"י קכ"ח ס"ק נ"ה וכה"ח ס"ק קפ"ב) אם חזר בו מרן לדינא בענין בעל מום אם יכול לעלות לדוכן כשמכסה פניו וידיו. **דשם** הסבירא היא כמ"ש בכס"מ דלא פלוג, דהיינו גם אם זה מנהג טוב שמונע היסח דעת, שמא לדינא לא פלוג רבנן.

ו] והביא מהר"י משי"כ היעב"ץ בסידורו עמודי שמים (נשיאות כפים אות י"ז), דבעינן פנים כנגד פנים, שניהם מגולים ממש. (ואת דברי היעב"ץ האלו הביא מהר"י גם בע"ח מהר"ב. ובע"ח הישנים נשמט כל קטע זה). **והנה** הרב יעב"ץ בעמודי שמים ציין לדבריו בחיבורו, **והוא במור וקציעה** (פ"י קכ"ח) שם האריך ועיקר דבריו שכיון שלא מצאנו תקנה זו בחז"ל אין לנו להנהיג אותה, וכלשונו אין זו דרך ישרה שיבור לו האדם למצוא עילה לבטל תקנת חז"ל, ולא על חנם האריכו בדינים הללו, וכי לא ידעו מתחבולה זו, ואף במקדש מדוע לא תקנו כן. על כרחך סבירא ליה, דאין נכון לכסות הידיים בטלית ולא הפנים. ואע"פ שנראה לנו נכון לפי הטעם הפשוט מ"מ לא מחשבותם מחשבותינו, שיש להם בכל דבריהם טעם פנימי וזאת הנגלה. **וכתב שני טעמים בזה הא'** דבעינן דומיא דעבודה שידיו מגולות. **ועוד**, דבעינן שיברכו בעין יפה וזה כשפניהם מגולות ורומזו לדבר הביא שבקללה נאמר אסתירה פני מהם, וע"ש שגם המתברך לא יסתיר פניו. ע"ש.

ז] טעם נוסף כתב הגר"ז (פ"י קכ"ח סעיף ל"ז) דאין נכון לכסות הידיים, דבעינן שיהיו כפי הכהנים גלויים ונראין ולא תהא טליתו חוצצת בין כפיהם להעם, כי כן הוא משמעות הכתוב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם שלא יהיה דבר חוצץ בינו לעם. **והוסיף** דאע"פ שאמרו אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהן שבשמים והו' כאשר כבר חלה הברכה כדן בבית הכנסת. **וועי' כה"ח** (פ"ח פ"א) שהביא דברי הפוסקים שדנו אם רצועות התפילין שבכף היד נחשבות חציצה בברכת כהנים. **בדעת הארז"ל** עי' מש"כ הרב פתחי עולם (פ"י קכ"ח ס"ק נ"ד) שכתוב בסידור האר"י, תשלשל טלית על פניך, יהיו ידך מגולות. **אכן כבר כתב כה"ח** (פ"ח קכ"ח) דלא נמצא כן כתבי האר"י שבידינו ושמא איזה תלמיד כתבו וקראו ע"ש האר"י. ומנהג ירושלים וחסידיו בית א' לכסות גם את הידיים בטלית.

מנהג תימן

ח] עוד כתב מהר"י בהגהותיו 'שמעתי שהקדמונים לא נהגו כן. וכן הביא בבארות יצחק (הלכות נשיא"כ ס"ט) מדברי מוהר"ר דוד נדב מהר"י שכתב בהגהותיו 'ושמעתי שכן היה מנהג הקדמונים, קודם שנתגלה להם דברי רמ"א ז"ל' ע"ש. וכונתם למנהג תימן הקדום. **ומשמע** שבזמנם כבר נהגו לכסות פניהם. **וכן יש ללמוד ממה שהעלה השת"י** את הגהת הרמ"א בסעיף כ"ג בשתיקה. **וומה** שהעלה את שני המנהגים שברמ"א, י"ל שכבר בזמן מהרד"ם זלה"ה נתפשטו שתיים בתימן ונתבטל המנהג הקדום.

אמנם כבר הביא בבא"צ שם, מה שכתב מוהר"ר לוי נגאר זלה"ה דהמנהג בבית הכנסת של מהר"י שפניהם מגולים, וכתב עוד ששמע מזקנים, שהיו ממחין תלמידי חכמים שבבית הכנסת במי שמשלשל הטלית. **ובשע"ה** (שם אות ט"ז) הביא שכן הנהיג גם מוהר"ר יוסף שמן זלה"ה בביהכ"כ ריעאני. **וכן הנהיג מרן שליט"א בבית מדרשו 'פעולת צדיק בב"ב**.

ומדברי מהר"ל נגאר נראה שבשאר בתי כנסיות שבצנעא לא נהגו כן. **וכן הביא בשע"ה שם**, שבע"ת צנעא, החזיקו במנהג החדש ע"פ דברי הרמ"א לכסות פניהם אך ידיהם השאירו מגולות. **אכן** ברוב קהילות תימן שמחוץ לצנעא נהגו ע"פ המנהג שהזכיר מרן בב"י לכסות פניהם וידיהם, יעו"ש.

ביאור התרגום בשיד השירים

ט] והנה דברי מהר"ד הם בהגהותיו על שלש מגילות (ומהרא"ח שמעתי שנראה דהם הגהות מהר"י שהעתיקם נבדו. וכן מסתבר שהגהה זו דומה בתוכנה להגהת מהר"י על הש"ע. וכתבתי מהר"ד כי כך הביאורו בספרים), עה"פ (ו', ח') זאת קומתך דמתה לתמר, שתרגם וקהלייך קיימין אפיין באפיין כל קבל כהניא ואפיהון כבישין לארעא כאתכלא דענבין. ועל תיבות אפיין באפיין ציין בזה"ל זוכן אמרו ז"ל בגמרא שצריכים לברך את ישראל פנים כנגד פנים. ועכ"פ צריכים להיות הכהנים וישראלים פניהם מגולים, רק שיהיו עיניהם של כולם למטה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (אולי כוונתו להרמב"ם דלעיל אות ג) ואח"כ הביא את דברי היעב"ץ וכו'. **ויש להתבונן** מה בא מהר"ד לומר במה שציין ללשון התרגום. **אפשר לומר** שלא בא להביא ראיה לענין כיסוי הפנים, אלא כיון שזוכר שם ענין אפיין באפיין, מצא מקום לבאר ענין זה. **אכן יותר מסתבר** שבא להוכיח משם למנהג שהיו מברכים בפנים מגולות, וכונתו להוכיח מהסיפא 'ואפיהון כבישין לארעא כאתכלא דענבין', דאם פני יודי הכהנים מכוסות אין הקהל צריכים לכבוש פניהם. **אלא שעל זה יש להעיר א'** דדלמא פניהם מכוסות אבל ידיהם מגולות וכמנהג שהזכיר הרמ"א, ולכן כובשים פניהם שלא יסתכלו בידי הכהנים. **ועוד דלמא ביאור התרגום כמו שכתב הגר"ש דבליצקי זלה"ה** (במכתב שבתחילת ספר נשיאת כפים) להוכיח מהתרגום שצריכים לעמוד בכריעה כדרך המתברך מאדם גדול שעומד כפוף, ע"ש. וכן היה נוהג למעשה לעמוד כפוף בברכת כהנים (ירחון האוצר י"ט עמ' של"ח). וצ"ע.

מדרכי רבותינו - מוהר"ר דוד ב"ר צדוק הלוי זלה"ה

רבינו נולד בה' באדר תרמ"ה (ו"א תרמ"ד) בעיר אלהגר שבחידאן, כבר מקטנותו הוכר כעלוי ושקדן. בגיל עשרים כבר נתמנה כרב ומורה הוראה במחוז חידאן, מצודתו היתה פרושה על עשרות הכפרים שבמחוז, כולם שיחרו למוצא פיו בהלכה ועל ידו הוסמכו לשמש כשו"ב, מתוקף אחריותו היה יוצא למסעות ימים ארוכים לתקן בדקי הדת בכל הסביבה. בגיל ארבעים פרש מכל מלאכה והקדיש עצמו רק ללימוד התורה, לילה אחד מתוך צער על שלא זכה להבין ענין קשה בקבלה נרדם והנה זכה ונגלה אליו רשב"י בחלום, ומני אז נפתחו לו תרעי דחכמתא, וזכה לידיעה מופלגת בזה"ק ובתורת הח"ן. היה יושב ודורש בסתרי תורה ובכתבי האר"י ומבארם על פה במשך שעות ארוכות כמעייין המתגבר. הנהיג את עדתו עד שהחליט לעלות לאה"ק בשנת התש"ד, למנחה גאולה שבעדן הגיע בשנת התש"ז שם התעכב כשנתיים במחנה ופעל הרבה לדאוג לרווחת הגולים שבעדן. כשעלה לאה"ק ביקרו הגר"ב עזיאל זלה"ה ומשהכיר בגדולתו מינהו כרבה של קרית עקרון. ע"ג מצבתו חקקו את קינתו: אהה על זקניך ארץ טהורה, מה תעני לא אינם ונורא, כך אין ערך לכל חושקי תורה, וכל הכבוד למדבר כדבורה, אשאל מא' עליון חזיר העטרה לישנה בעגלא אמן. זיע"א